

Autorka: Bogdana Micovčinová

Ľudské práva v čase pandémie

Ľudské práva nemožno vnímať absolútne a bez pravidiel.

Slovenská republika vymedzuje základné ľudské práva a slobody v Ústave Slovenskej Republiky a zároveň ratifikovala viaceré medzinárodné ľudskoprávne dokumenty. Napriek tomu, že dokumenty, ktoré garantujú ľudské práva, boli ratifikované a sú súčasťou právneho poriadku štátu, pre mnohých ľudské práva predstavujú **abstraktný koncept**. Počas pandémie dochádza k prijímaniu protipandemických opatrení, ktorými sa štát snaží o zabránenie šíreniu ochorenia Covid-19. Dochádza teda aj k viacerým obmedzeniam. V tomto období sa ľudské práva začali čoraz častejšie vyskytovať v mediálnom, politickom, ale aj spoločenskom priestore. Záujem spoločnosti o ľudské práva bezpochyby vzrástol, čo možno hodnotiť len pozitívne. **Je si však potrebné uvedomiť, že ľudské práva nemožno vnímať absolútne a bezhranične. V opačnom prípade hrozí pretrvávanie stavu abstraktnosti a neurčitosti spojených s vnímaním ľudských práv.**

Ľudské práva ako odvetvie medzinárodného práva, sú najčastejšie zakotvené v dohovoroch alebo ústavách štátov. Základný koncept medzinárodného práva spočíva v suverenite štátov, ako aj záväzkoch medzi jednotlivými štátmi. Pri ľudských právach však možno hovoriť o tzv. špeciálnom charaktere záväzkov. **Ide teda o záväzky**, ktoré vznikajú medzi štátom a jednotlivcom. Takýto vzťah nemožno označiť ako recipročný. Štát sa teda zaväzuje garantovať práva osôb nachádzajúcich sa v jeho jurisdikcii bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť pričom neočakáva akúkoľvek výhodu zo strany jednotlivcov.

Niektoré ľudské práva ako napr. zákaz mučenia, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania je potrebné označiť ako absolútne právo. Do takýchto práv nemožno zasiahnuť za žiadnych okolností. Väčšina ľudských práv je však relatívnych. Výkon takýchto práv možno obmedziť splnením určitých podmienok.

Počas pandémie bolo možné pozorovať obmedzovania výkonu niektorých ľudských práv ako napr. sloboda pohybu, právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života či právo na slobodu pokojného zhromažďovania sa. Tieto

Autorka: Bogdana Micovčinová

práva možno označiť ako relatívne. A teda zásah do výkonu takýchto práv je možný, ak je v súlade so zákonom, sleduje sa ním jeden z legitímnych cieľov (napr. záujem národnej bezpečnosti, ochrana zdravia alebo morálky, ochrana práv a slobôd iných) a ak je takýto zásah nevyhnutý v demokratickej spoločnosti.

Štát zastáva významné postavenie vo vzťahu ku garantovaniu ľudských práv. Akékoľvek prijaté opatrenia, ktorými dochádza k zásahu do výkonu ľudských práv musia byť zrozumiteľné a predvídateľné. Obmedzujúce opatrenia musia zároveň sledovať legitímny cieľ, ktorým je v prípade pretrvávajúcej pandémie, ochrana zdravia. Prostriedky použité na dosiahnutie cieľa musia byť primerané a nevyhnutné.

Princíp právnej istoty je základným princípom právneho štátu. Podstata princípu spočíva v tom, že človek sa môže spoľahnúť na právo, a teda právo by malo byť predvídateľné. Princíp možno spojiť so znakmi ako jasnosť či určitosť pri hodnotení právnych otázok. Právna istota sa rovnako vzťahuje aj na tvorbu, aplikáciu či kvalitu práva. Štát pri prijímaní opatrení, v predmetnom čase možno najmä hovoriť o obmedzujúcich protipandemických opatreniach, musí dbať o zrozumiteľnosť a jasnosť takýchto opatrení.

Zdá sa, teda že popularizácia ľudských práv nastala práve počas obdobia pandémie. Ľudské práva často vnímané ako niečo abstraktné či ťažko uchopiteľné, sa začali čoraz častejšie vyskytovať v spoločenskom priestore. Ľudské práva však nemožno vnímať absolútne a bez pravidiel. Štát by mal pri prijímaní opatrení, ktorými dochádza k obmedzovaniu výkonu ľudských práv takéto opatrenia čo najzrozumiteľnejšie odôvodňovať. Zároveň by mal pri prijímaní opatrení dbať na princíp právnej istoty. Odstránenie abstraktnosti spojenej s vnímaním ľudských práv obyvateľmi možno dosiahnuť len v prípade aktívnej účasti štátu sprevádzanej odbornosťou a zrozumiteľnosťou. Len v takom prípade abstraktné ľudské práva môžu nadobudnúť jasné kontúry.

